

CHOEUR@COEUR

een concertbespreking

Als een concertreeks onder zo'n titel mag plaatsvinden (in Leuven, Brussel, Brugge, Gent en Lier - einde mei 2008), heeft dat al van bij het begin iets hartverwarmends: het hart op de juiste plaats hebben - dicht bij de koormuziek - is een gedroomd programma. Bovendien onthult de woordspeling in de titel zo goed als meteen dat het om een samenwerking tussen twee koren gaat: het koor Musa Horti en het Vlaams Radio Koor treden op onder de leiding van Peter Dejans, vaste dirigent van het Musa Horti. Als ik dan nog zie dat de Vlaamse topaccordeonist Ludo Mariën zijn medewerking aan de optredens verleent, ben ik helemaal verkocht en tegelijk ... verbaasd. Zoveel muziek voor de combinatie koor-accordeon lijkt er mij niet te bestaan.

Musa Horti

Een blik op het programma dus ... Gustav Mahler, *Ich bin der Welt abhanden gekommen*; Alain De Ley, *Carmen 101 voor dubbelkoor en solo sopraan*; Vic Nees, *Stella Maris*; Frank Martin, *Songs of Ariel* en *Messe pour double chœur*. De hoekstukken zijn bekende, grootse muziekwerken - hoewel, die Mahler voor koor? -, de andere zullen mij benieuwen. Wie is Alain De Ley? Die *Stella Maris* van Vic Nees is mij onbekend. Ook de *Songs of Ariel* zijn nieuw voor mij. En waar zit nu die accordeon? In de compositie van ... Vic Nees zou blijken.

Ik neem plaats, verken de omgeving even en laat intussen mijn gedachten de vrije loop. De Lierse Jezüetenkerk wordt al enige tijd druk gebruikt voor allerhande optredens, niet in de laatste plaats van koren. Het is de bedoeling dat er veel geld in het laatje komt zodat ze gerestaureerd en tot een waardige concertlocatie uitgebouwd kan worden. Maar zelfs in haar 'onderkomen' staat heeft ze nog altijd iets van haar imposante barokke schoonheid!

Het publiek vult de rijen. Johan Duijck komt 'zijn' koor beluisteren? Vic Nees is ook van de partij, als oud-dirigent van een van de koren, maar misschien ook wel om *Ster der Zee*, in Vlaanderen niet zo vaak uitgevoerd, eens te horen in de handen van een andere dirigent. Alain De Ley heb ik nog maar net voor het concert leren kennen; hij is er namelijk ook in de functie van coördinator van het Vlaams Radio Koor. Hij schuift bescheiden naar achteren door. De kerk raakt niet helemaal vol, maar de losse babbeltjes in mijn buurt verdragen wel een grote ontvankelijkheid, zelfs een zekere nieuwsgierigheid.

Musa Horti

MET HART EN ZIEL

Mijn gevoel zoekt een draad in het programma: hoewel de teksten uit zeer diverse tijden en handen komen, zindert er een lyrische zielsverwantschap tussen. Op meerdere niveaus manifesteert zich een zekere dualiteit. Oppervlakkig: natuurlijk de twee koren, soms twee tekstdichters (Catullus en Dylan Thomas in *Carmen 101*; teksten uit de liturgie en het werk van Max Elskamp in Vic Nees' werk). Maar belangrijker vind ik de polariteit in de aanpak en vooral in de thematiek. Haast elke keer zullen we luisteren naar de spankracht tussen menselijke houdingen en stemmingen: aanvaarding of opstand, inzicht of zoektocht, epiek of lyriek. Ik kan ze niet uit elkaar halen, zoals ze in het leven ook met elkaar vervlochten zijn.

Ze hebben iets van persoonlijke betrokkenheid, van belijdeniskracht. Een tentatieve verwoording van menselijk leed, een roep om steun van hogere machten, een besef van de eigen onmacht. De muziek als een klankspel vol stille schreeuwen en emoties die een weg zoeken. Lyriek van verschillend, maar hoog allooi. "Je moet er zelf in gaan staan", zegt de inleider. De muziek biedt inderdaad een warm kader, open armen. Een mooi concertaanbod.

De koren komen op. De grote groep zet zich naar de kerkruimte; ook hier even aanvaarden.

EEN OPDRACHT MET DIEPGANG

Waar ik soms mijn reserves heb bij koorbewerkingen van instrumentale muziek, neemt het rijke palet van Mahlers lyriek - in de transcriptie door Clytus Gottwald - me wel mee. Eigenlijk blijft ook zijn instrumentaal werk een zang vanuit het hart. Toch domineert naar mijn smaak in deze uitvoering na een tijd de technische hoogstand boven de ziel.

Je moet misschien de achtergrond van De Ley's werk - de dood van zijn broer - kennen om het respect en de weemoed te voelen, vermetelheid ('Death shall have no dominion') en verdriet ('Accipe fraterno multum manantia fletu' - aanvaard de rijkelijk vloeiende broederlijke tranen). Een erg geschakeerde compositie qua stemvoering en dynamiek, met herhalingen en imitaties die echter laten voelen dat ze niet vanuit een grote zekerheid opwellen, wordt gebracht in een kleurrijke uitvoering.

De kleuren van de accordeon in de *Stella Maris* - oorspronkelijk bedoeld voor Schifferklavier - vormen een vreemd maar rijk contrast met de koorzang (het VRK

Vlaams Radio Koor

zingt alleen). Vic Nees moet tijdens de pauze kwijt: "Ik word terug wat lyrischer - de dood van mijn vader ligt ver genoeg achter mij." Jammer dat de bariton de solopartij soms tot een gevecht met zichzelf lijkt te maken. De opstelling plaatst hem trouwens veeleer in de omgeving en sfeer (en volume?) van het instrument dan wel in de warme armen van de koorzang.

Martins *Songs of Ariel* heeft een te grote veelzijdigheid om na één keer beluisteren als geheel op het publiek over te komen. Dat ligt in grote mate aan de vijfdelige opbouw die ook staat voor meerdere 'gezichten' van Shakespeare's figuur uit *The Tempest*. Maar de benadering van Martin van o.a. *Full fathom five*, al door zovelen getoonzet (toevallig duikt ook hier het gestorvenvadermotief op!), is ongemeen aangrijpend. Toch beroert de zang van de twee koren niet in dezelfde mate - speelt misschien juist die wisseling van temperamenten hen parten bij het complexe notenbeeld?

De traditionele geleding van de Latijnse mis laat in Martins compositie toe om elke vorm van monotonie te doorbreken. Daarom treffen mij zowel de - niet altijd evidente - aanpak van de verschillende delen alsook de stiltes daartussen. Mij lijkt dat de koren deze grootse uitdaging het beste hebben eigen gemaakt. Vooral het sanctus was adembenemend, overrompend.

ZWEI SELEN IN MEINER BRUST

Met dit programma heeft Peter Dejans zich geen gemakkelijke opgave aangemeten. Alle uitvoerders en de dirigent verdienen volop mijn respect, maar mijn hart is alleen bij het sanctus van Martins *Messe* echt van slag geraakt. Speelt het verschillende aanleeritme van de koren daarin een rol? De inzet en techniek waren aanwezig, de bezieling niet steeds. Ik heb niet de uitnodiging gevoeld om in de composities, in de thematiek te gaan staan. Het mag echter geen reden zijn om dergelijke initiatieven niet meer te nemen. Heart-to-heart.

| Ivo Jacobs |